

Simon Fraser/Science Photo Library

Рак на белите дробови: наспроти сите напредоци, превенцијата е сеуште најдобра

Први август 2016 година го одбележа **Светскиот ден на ракот на белите дробови**. Ракот на белите дробови е еден од најчестите малигни неоплазми во светот, со 1,8 милиони луѓе дијагностицирани годишно. Додека пушењето опаѓа во земјите со висок приход, стапката на пушење расте во земјите со низок и среден приход, па оттаму се предвидува инциденцата на ракот на белите дробови да расте глобално. Сепак, голем напредок е постигнат во превенцијата, откривањето и лечењето на ракот на белите дробови, па наспроти овие мрачни предвидувања постои причина за оптимизам.

Денес повеќето пациенти се јавуваат со напреднат рак на белите дробови, па раното откривање би имало длабок ефект врз преживувањето. Истражувањата покажале дека скринингот на селектирана популација со висок ризик (на пр. тековни или поранешни пушачи) со КТ скенови со ниска доза можат да откријат поголем процент на рак на белите дробови во ран стадиум од она што може да го стори радиографијата. Уште повеќе, една американска студија покажала дека ваквото рано откривање значајно ја намалува за 20% смртноста поврзана со ракот на белите дробови. Сега пред да се започне национален скрининг остануваат клучни прашања: (1) врз која популација посебно да се фокусира скринингот и (2) понатамошно прочистување на техничките аспекти на протоколите за скрининг. Скрининг се препорачува во САД, додека во Европа се чекаат податоците за смртноста и кост-ефективноста од NELSON истражувањето.

За пациентите кај кои ракот е рано откриен, хируршкото лечење останува стандарден третман. Радиотерапијата, сама по себе или заедно со хемотерапијата исто така, се користи кога не е можна ресекција. Меѓутоа, дури и кај пациенти кои се јавуваат со напредната болест, постои забележливо подобрување во исходот како резултат на таргет агенци, имунотерапија и нивно комбинирање со други модалитети на лечење.

Денес надежта е во имунотерапијата, која е револуционерен третман за мултипли типови на рак. Сепак, цената на таргет терапијата и имунотерапијата е толку висока што се спречува секаде во светот освен во земјите со висок приход. Дури и таму, земјите во кои рутинирано се воспоставени кост-ефективни мерки не одобруваат лекови поради цената и недостигот на докази за долгорочен бенефит.

Останува фактот дека повеќето типови рак на белите дробови во голема мера можат да се спречат и скоро сите можат да се избегнат со контрола на пушењето. Едноставните превентивни мерки како забрана за правење реклами, непополнето, бланко пакување на цигарите и зголемена свест за штетата од пушењето, може да резултираат со поголемо снижување на морталитетот од сите агенси заедно. Иако иднината ветува во корист на откривањето и лечењето на ракот на белите дробови, би било подобро тие едноставно воопшто да не постојат.

Подготвил: прим. д-р сци. Весна Спирова
Преземено од: ***The Lancet***, August, 2016